

ПРИПРЕМА ДЕЦЕ ЗА ПОЛАЗАК У ШКОЛУ
Округли сто у организацији Института за педагошка истраживања

*Емина Копас-Вукашиновић** и *Ивана Станковић*
Институт за педагошка истраживања, Београд

Након трогодишње примене *Припремног предшколског програма*, који је саставни део *Опитих основа предшколског програма*, научни радници, васпитачи, стручни и други сарадници, који се баве планирањем, организацијом и евалуацијом васпитно-образовног рада са децом која се припремају за школу, дошли су до одређених сазнања. Они се односе на ефекте примене поменутог програма и представљају полазне основе за унапређивање активности са децом најстаријег предшколског узраста. То је био повод да Институт за педагошка истраживања у Београду, у сарадњи са Заводом за унапређивање образовања и васпитања и Учитељским факултетом у Београду, децембра 2008. године, организује научностручни скуп, у оквиру пројекта „Образовање за друштво знања“, број 149001 (2006-2010), чију реализацију финансира Министарство за науку и технолошки развој Републике Србије. На скупу је поднето 18 саопштења у којима су се разматрала питања функције *Припремног предшколског програма*, његових циљева и задатака, захтева који се постављају пред установу и васпитаче који реализују овај програм, припреме за школу деце са сметњама у развоју и сарадње предшколске установе са породицом.

Припремни предшколски програм, као део обавезног деветогодишњег образовања, који се остварује у оквиру предшколског васпитања и образовања, подразумева широк спектар активности са децом, у смислу њихове опште и посебне припреме за школу. У овој, на изванредан начин организационој специфичности, препознатљива је идеја остваривања континуитета између предшколског и школског образовања и васпита-

* E-mail: ekopas@rcub.bg.ac.rs

ња. Њихово програмско и структурално повезивање, истраживачима и практичарима значе подстицај за испитивање ефеката овог програма, у функцији сагледавања научних чињеница и унапређивања педагошке праксе.

Указујући на значај остваривања континуитета између дечјег вртића и школе, проф. др Емил Каменов је у уводном излагању истакао потребу да организоване васпитно-образовне активности морају бити усклађене са узрасним специфичностима деце. Он истиче да њихова припрема за школу ни у ком смислу не подразумева једнострано деловање предшколске установе на дете, него и припрему школе за децу која улазе у њу. Стога је неопходно да се на активности деце у предшколској установи тематски надовезују наставне активности, које се организују са ученицима првог разреда основне школе. То подразумева континуирану сарадњу дечјег вртића и школе и усклађивање њихових програма образовно-васпитног рада. У овом раду је истакнута и потреба за усклађивањем садржаја и структуре актуелних модела предшколског васпитања и образовања у Србији.

На скупу су представљена још три уводна излагања. Проф. др Слободанка Гашић-Павишић и мр Миља Вујачић приказале су резултате праћења примене и евалуације ефеката *Припремног предшколског програма*. Резултати представљају део пројекта који организује Завод за унапређивање образовања и васпитања, у сарадњи са Институтом за педагошка истраживања. Циљ евалуације овог програма био је да се утврди да ли је он на адекватан начин примењен у пракси, да ли су се у току његове примене појавиле неке тешкоће, шта би требало променити да би се што доследније реализовао овај програм и у којој мери он остварује своје функције. Констатоване су извесне слабости, које би у наредном периоду требало отклонити. Неопходно је смањити број деце у припремним васпитним групама, у одређеним ситуацијама прилагодити време одржавања програма радном времену родитеља и обезбедити повољније материјалне услове за његову реализацију. Истакнут је и значај планирања различитих облика стручног усавршавања родитеља, како би се они подробније информисали о циљевима и функцијама програма, који је намењен припреми деце за полазак у школу.

Даља конкретизација овог проблема уследила је у излагању др Јасмине Клеменовић. На основу теоријског контекста, кроз резултате емпијског истраживања, она је представила ставове родитеља и њихова очекивања у односу на садржаје, реализацију и сарадничке односе у дечјем вртићу и ефекте *Припремног предшколског програма*. Истакла је да нереална очекивања родитеља у односу на реализацију овог програма

ма често настају као последица непотпуних информација из медија. Стога се јавља потреба свеобухватнијег укључивања родитеља у стручно осмишљене активности у вртићу, за шта су они показали висок ниво мотивације, у циљу јединственог деловања на дете у процесу његове припреме за школу.

У домену посебне припреме детета за полазак у први разред, у уводном излагању др Емине Копас-Вукашиновић, конкретизовани су садржаји и активности које се реализују са децом у циљу њихове припреме за наставу почетног писања. Истакнут је значај перманентног стручног усавршавања васпитача, ради успешније реализације *Припремног предшколског програма*. Између осталог, то подразумева организовани систем активности са децом, садржајно повезивање усмерених активности у деčјем вртићу и наставних активности у млађим разредима основне школе, што представља корак напред у остваривању поменутог континуитета у систему предшколског и основношколског васпитања и образовања. У оквиру овог саопштења представљен је и програм семинара за професионално усавршавање васпитача, „Обука васпитача за припрему деце за описмењавање“, који је акредитован у Заводу за унапређивање образовања и васпитања. Садржаји овог програма нуде васпитачима моделе активности у раду са децом, у функцији њихове припреме за наставу почетног писања, за шта су посебно заинтересовани и родитељи.

Након уводних излагања уследила су саопштења осталих учесника скупа. У наредним саопштењима, могућности реализације *Припремног предшколског програма* сагледане су из различитих углова.

Након што су анализиране могућности остваривања функција овог програма, учесници скупа бавили су се актуелним питањима сарадње предшколске установе и породице, улоге васпитача и учитеља у развијању позитивних родитељских и деčјих ставова према предшколској установи и школи, могућности примене приручног материјала у области упознавања околине. Посебну пажњу слушалаца привукло је излагање др Наде Половине, која се бавила питањем осећајног везивања у односима васпитач–дете. Она је истакла значај утицаја социоемоционалне интеракције на развој детета.

Између осталог, на конференцији су конкретизоване конкретизације активности са децом најстаријег предшколског узраста, у функцији достизања њихове физичке, говорно-језичке и социоемоционалне зрелости за полазак у школу. Пажњу слушалаца су привукле презентације физичких и музичких активности са децом која наредне школске године полазе у први разред, као и програм активности који уводи децу

у наставу почетног читања и писања. Разматрана су и питања припреме за школу деце са развојним сметњама. У раду спец. Мирјане Станковић-Ђорђевић, истакнуто је да код васпитача постоји спремност за прихватање ове деце. Истовремено, васпитачи испољавају страх и осећање некомпетентности за реализацију изузетно сложених задатака инклузивног васпитања и образовања ове деце. То намеће потребу мултидисциплинарне едукације одраслих особа које раде са децом са сметњама у развоју, у предшколској установи, породици и шире.

Разноликост тема и обухватност саопштених радова допринели су да овај скуп изнедри целовит приказ теоријског оквира и савремене концепције актуелног *Припремног предшколског програма*. Истовремено, скуп је допринео сагледавању различитих модела активности, којима је могуће унапредити педагошку праксу, помоћи деци и њиховим родитељима да превазиђу тешкоће и недоумице везане за припрему деце за полазак у школу. За васпитаче, остале стручне и научне раднике, ова конференција је представљала добру полазну основу за даља истраживања могућности којима овај програм подстиче развој различитих аспеката деце развоја, у периоду њиховог преласка у основну школу.

У завршници скупа донети су закључци, у којима се наглашава потреба за остваривањем темељније сарадње предшколске установе и школе, њиховог програмског усклађивања, подизања нивоа педагошке културе родитеља, како би реализација *Припремног предшколског програма* била што боља. Посебно је истакнуто да се у планирању и организацији васпитно-образовних активности треба руководити ставом да се са децом, која се припремају за полазак у школу, може и мора радити онолико колико дозвољавају њихови индивидуални потенцијали.

Учесници скупа су, на крају, посебно истакли потребу за доношењем Закона о предшколском васпитању и образовању, уз помоћ кога би се решиле многе недоумице и тренутно актуелни организациони проблеми, са којима се сусрећу васпитачи у предшколским установама.